

สุพรรณิภา ชนาวิรัตน์ 2552: ราชได้้นอกภาคการเกษตรกับความเปราะบางสู่ความยากจนของ
ครัวเรือนในจังหวัดอุบลราชธานี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณ ประณีตกุล, Ph.D. 88 หน้า

เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงป้องกันไม่ใ้ครัวเรือนตกสู่ภาวะความยากจนในอนาคต การศึกษาด้าน
ความเปราะบางสู่ความยากจนเป็นเรื่องจำเป็นและน่าสนใจ ประกอบกับปัจจุบันสัดส่วนราชได้้นอกภาค
การเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชนบทเพิ่มสูงขึ้น เพื่อผลักดันใ้ครัวเรือนหลุดพ้นจากความยากจน
การศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อคาดคะเนระดับความเปราะบางสู่ความยากจน วิเคราะห์ปัจจัยด้าน
ราชได้้นอกภาคการเกษตรที่มีผลต่อความเปราะบางสู่ความยากจนของครัวเรือน โดยศึกษาจากครัวเรือน
ตัวอย่างจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 968 ครัวเรือน โดยการประมาณแบบจำลองการบริโภคด้วยวิธี 3FGLS
เพื่อคาดคะเนระดับความเปราะบางสู่ความยากจน และอาศัยแบบจำลองโพรบิทในการวิเคราะห์ปัจจัยด้าน
ราชได้้นอกภาคการเกษตรที่มีผลต่อความเปราะบางสู่ความยากจนของครัวเรือน

ผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนประมาณ 1 ใน 3 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดมีราชได้้นอกภาคการเกษตร
โดยราชได้้นอกภาคการเกษตรต่อปีเท่ากับ 200,756 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจ
และการรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ที่เหลืออีก 2 ใน 3 มีราชได้้นอกภาคการเกษตร โดยมีราชได้้นอกภาคการเกษตร
เฉลี่ยเท่ากับ 131,153 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการเกษตร หัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มที่มีราชได้้นอกภาคการเกษตร
ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือน
กลุ่มที่มีราชได้้นอกภาคการเกษตรมีเพียงร้อยละ 8 ผลการคาดคะเนระดับความเปราะบางสู่ความยากจนของ
ครัวเรือนตัวอย่าง พบว่า ครัวเรือนที่เปราะบางสู่ความยากจนคิดเป็นร้อยละ 58 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด
ในจำนวนดังกล่าวเป็นครัวเรือนที่มีราชได้้นอกภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 31 และเป็นครัวเรือนที่มี
ราชได้้นอกภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 69 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเปราะบางสู่ความยากจน
พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาความเปราะบางสู่ความยากจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ราชได้้นอกภาคการเกษตร
จำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เงินออม เงินกู้ยืมเพื่อการ
ลงทุนด้านการเกษตรและนอกเหนือการเกษตร มูลค่าทรัพย์สินเพื่อการผลิตด้านการเกษตรและนอกเหนือจาก
การเกษตร โดยสรุป ถ้ราชได้้นอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น ความเปราะบางสู่ความยากจนมีแนวโน้มลดลง

ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมใ้ครัวเรือนมีราชได้้นอกภาคการเกษตร ทำให้ครัวเรือนมีรากฐาน
ที่มั่นคงและผลักดันตนเองใ้หลุดพ้นจากความยากจนใ้ในอนาคต

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก